

STICHTING DIER&RECHT
JAARVERSLAG 2010

Inleiding.....	3
1. Organisatie & Financiën	4
1.1. Huisvesting.....	4
1.2. Erkenning als organisatie met een algemeen maatschappelijk doel	4
1.3. Protocollen.....	4
1.4. Bestuur.....	4
1.5. Redactie-, inspectie- en adviesteam.....	4
1.6. Financiën.....	4
1.7. Kantoorkosten.....	5
1.8. Personeelskosten.....	5
1.9. Fondsenwerving.....	5
1.10. Donateursbestand.....	5
1.11. Samenwerking met Stichting Varkens in Nood.....	5
2. Campagnes en Projecten 2010.....	6
2.1. Weidegang koeien	6
2.2. Rashonden	6
2.3. Plastic.....	7
2.4. Halal	9
2.5. Kippenlacht	10
2.6. Dode Dieren campagne: Massale sterfte van varkens op de boerderij.....	10
2.7. Hongerrapport.....	11
2.8. CDON en de Wet dieren	11
2.9. Eenzame papegaaien project	12
2.10. Bijdrage website carodog	12
2.11. Juridisch vakblad ROAR.....	13
2.12. Aangiften, procedures en bezwaren.....	13
2.13. Inspecties	14
2.14. Onderzoek door stagiaires	14
2.15. Conclusie	15
3. Jaarrekening 2010 en begroting 2012.....	16
3.1. Balans.....	16
3.2. Staat van baten & lasten	16

Inleiding

Dier&Recht is een stichting die in een niche werkzaam is: de juridische kant van dierenwelzijn. Een team van een aantal (deels op vrijwillige basis werkende) juristen en anderen zetten zich in voor het praktische doel van striktere wet- en regelgeving ten gunste van het dier, gekoppeld aan betere implementatie en controle.

Daarnaast streeft Dier&Recht naar een verhoogd bewustzijn van de samenleving betreffende het (ontbreken van) welzijn van dieren en van de negatieve gevolgen voor het milieu door de exploitatie van dieren. De stichting tracht haar doel te bereiken door onderzoek naar wetgeving en handhaving en mogelijke verbetering daarvan, het ondersteunen van derden op juridisch gebied en het voeren van rechtsgedingen. Waar nodig wordt samenwerking met andere organisaties gezocht.

De website van Dier&Recht is www.stichtingdierenrecht.nl.

Het jaarverslag van de stichting bestaat uit:

Een overzicht van het afgelopen jaar, verdeeld in organisatie, financiën en activiteiten;
Het financiële jaarverslag 2010.

1. Organisatie & Financiën

1.1. Huisvesting

Stichting Dier&Recht deelt het kantoor met Stichting Varkens in Nood. Het kantoor is gevestigd aan de Hoogte Kadijk 143 F12 te Amsterdam.

1.2. Erkenning als organisatie met een algemeen maatschappelijk doel

De stichting is in het bezit van een erkenning van de landelijke Belastingdienst, ANBI geheten (Algemeen Nut Beogende Instelling) waardoor giften, schenkingen en nalatenschappen onder een gunstig fiscaal regime (meestal een vrijstelling) vallen.

1.3. Protocollen

De stichting heeft handige protocollen opgesteld, draaiboeken waarin stap voor stap de procedure beschreven staat voor aangiften, proefprocessen, voorbereiding en uitvoering van transportinspecties, verwerken van verzameld materiaal voor publiciteit en aangifte en advies.

1.4. Bestuur

Voorzitter: Hans Baaij
Penningmeester: Erno Eskens
Bestuurslid: Roel Polmans

1.5. Redactie-, inspectie- en adviesteam

mr. Hans Baaij
drs. Erno Eskens
drs. Noor Evertsen (hoofdredacteur ROAR)
mr. Balthazar Houtappel
mr. Sandra Klok
ing. M. Looije
ir. Hanneke Nijland
dr. mr. Klaas Rozemond
mr. T. de Vette
mr. Marten Vos
mr. Christel de Vroom-Lenssen

Daarnaast werd Dier&Recht in 2010 ondersteunt door de automatiserings-, organisatie- en fondsenwervingsmedewerkers van Varkens in Nood.

1.6. Financiën

Het financieel jaarverslag is te vinden op pagina 16.

Ten opzichte van 2009 zijn het aantallen activiteiten toegenomen, de uitgaven zijn ongeveer gelijk gebleven, de inkomsten zijn daarentegen gedaald.

- Er is voor € 25.298 aan liquide middelen aanwezig.
- Het resultaat over 2010 bedraagt minus €10.551.
- Het resultaat over 2009 bedraagt minus € 2.498.
- Het resultaat over 2008 bedroeg € 44.381, wegens het kwijtschelden van een lening aan SDR door Stichting Varkens in Nood.
- Het resultaat over 2007 bedroeg minus € 348.
- Het resultaat over 2006 bedroeg minus € 2.897.
- Per ultimo 2010 bedraagt het eigen vermogen plm €15.642

1.7. Kantoorkosten

Dier&Recht maakt voor een deel gebruik van het kantoor van Varkens in Nood. In zoverre de kantoorkosten ten behoeve van beide stichtingen zijn worden deze niet doorberekend. Kantoorkosten die alleen ten goede komen van Dier&Recht worden zelf door Dier&Recht bekostigd. Voor 2010 was dit een klein bedrag van €811,-.

1.8. Personeelskosten

De meeste medewerkers van Dier&Recht werken onder contract bij Varkens in Nood. Daarnaast wordt de stichting versterkt door vrijwilligers en stagiaires.

De kosten voor het voeren van campagnes (zonder personeelskosten) bedroegen in 2010 €13.691. Daarmee zijn de kosten van 2010 praktisch gelijk gebleven aan die van het voorgaande jaar.

1.9. Fondsenwerving

Het is mogelijk via de website donateur te worden of machtigingen, lijfrente en nalatenschappen af te geven. Donateurwerving heeft plaatsgevonden via sites als goededoelen.nl en geefgratis.nl, oproepen via de site en via ROAR.

1.10. Donateursbestand

Dier&Recht had in 2010 slechts een beperkt aantal donateurs in haar bestand (circa 150), vanwege niet-actieve werving in 2010.

1.11. Samenwerking met Stichting Varkens in Nood

In 2010 werd er intensief samengewerkt met de Stichting Varkens in Nood. Mr. Tanja de Vette zorgde voor de coördinatie tussen de stichtingen, verzorgde de uitwisseling van kennis van Dier&Recht naar Varkens in Nood en vice versa. Drs. Noor Evertsen was intensief betrokken bij de rechtszaken tegen AH, C1000, Sligro, Unilever en Mora. Varkens in Nood heeft veel baat bij de samenwerking en neemt in ruil daarvoor de lopende kosten van Dier&Recht voor haar rekening.

2. Campagnes en Projecten 2010

2.1. *Weidegang koeien*

Stichting Dier&Recht vraagt supermarkten dringend om op korte termijn de inkoopvoorwaarden aan te passen zodat een aanmerkelijk deel van de verkochte zuivel afkomstig is van koeien die in de wei staan. Sinds september 2010 wordt met alle grote supermarkten overlegd over het verplicht stellen van weidegang. Zoals al eerder bleek bij het castreren van biggen hebben supermarkten de macht om snel verbeteringen door te voeren. De supermarkt kan de keten sturen door andere inkoopvoorwaarden voor zuivel te hanteren en koeien in de wei te eisen.

Nu al staat één op de vier koeien het hele jaar op stal en komen ze nooit meer buiten. Ook komen de koeien steeds minder lang buiten. De verwachting is dat door schaalvergroting en intensivering in 2016 mogelijk 56% van de melkkoeien nooit meer in de wei staan. En dat terwijl weidegang vele voordelen heeft. Uit onderzoek blijkt dat:

1. weidegang veel beter is voor het dierenwelzijn;
2. meestal financieel voordelig is;
3. voor de meeste belangrijke milieu-indicatoren weidegang voordelig is;
4. een overgrote meerderheid van de burgers koeien in de wei wil zien.

Als supermarkten geen gehoor willen geven aan deze oproep, zal Dier&Recht weidegang bij de rechter afdwingen.

De castratiezaak tegen AH en C1000 dient daarbij als voorbeeld. Dier&Recht heeft de bioloog René Houkema een rapport laten schrijven, Het belang van weidegang- dit rapport bevat de wetenschappelijke onderbouwing en vormt de basis voor de vordering. In 2011 heeft één en ander geleid tot successen bij C1000, Jumbo en Lidl.

2.2. *Rashonden*

In 2010 heeft Stichting Dier&Recht met een freelancer geïnventariseerd wat de stand van zaken is ten aanzien van erfelijke gebreken bij rashonden. De conclusie was dat vooral de Engelse en de Frans Bulldog en de Cavalier interessant zouden zijn voor een proefproces. Vervolgens is Dier&Recht in gesprek gegaan met fokkers, Cavalier Club Nederland en de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied om te praten over de dierenwelzijnsproblemen die het fokken van de rashond Cavalier King Charles Spaniël veroorzaakt. Helaas heeft dit tot nu toe niet geleid tot een inhoudelijke reactie en constructieve dialoog. Wel heeft onderzoek en overleg er toe bijgedragen dat de noodzaak om actie te ondernemen om het dierenwelzijn bij rashonden te verbeteren, evident is. Bovendien beschikt de stichting inmiddels over veel kennis van het onderwerp.

De Cavaliers zijn jarenlang doorgefokt op uiterlijke kenmerken. Juist honden met een stamboom vertonen de meeste erfelijke afwijkingen.

- 95% van de honden heeft een chiari-lijkende malformatie (CM). Oftewel een te kleine schedel, wat leidt tot chronische pijn en/of jeuk en/of epilepsie en andere hersenklachten omdat de hersenen niet meer in de schedel passen.
- 50% heeft het volledige beeld van Chiari-lijkende malformatie en syringomyelia (CM/SM). De ziekte wordt bij mensen gezien als één van de pijnlijkste die er bestaan (maar komt bij mensen gelukkig zeer zelden voor).
- 40% heeft hartruis (100% bij ouder dan 10 jaar). 52% sterft aan deze hartproblematiek.
- 20-30% heeft chronische knie-problemen (Patella Luxatie).
- 30% heeft last van chronische oogaandoeningen.
- 40% heeft een oorziekte (PSOM) die alleen bij Cavaliers voorkomt.
- 10 % (minstens) heeft heupdysplasie.

Indien deze percentages doorberekend worden dan is de kans op een gezonde hond, - aangenomen dat een gemiddelde hond maar één erfelijke ziekte heeft -, minder dan 10% en voor honden van tien jaar maar is de kans dat de Cavalier gezond is ongeveer 1%.

Stichting Dier&Recht werkte ook mee aan een uitzending van Zembla op zaterdagavond 19 december 2010 onder de titel: "Einde van de Rashond". Onze Stichting Dier&Recht geeft hierin uitleg over de juridische campagne om het ras Cavalier King Charles Spaniël uit te bannen. De gemiddelde rashond heeft al een extreem hoge kans van 0,4 ernstige erfelijke aandoeningen per hond, maar bij de Cavalier is dit 2,1. Het gaat om ernstige erfelijke klachten zoals chronische hoofdpijn, jeuk of epilepsie door een te kleine schedel, chronische oog- en oorontsteking, heupdysplasie, knieklachten en hartfalen. Dier&Recht spreekt hier de verantwoordelijken zoals de Raad van Beheer, de Cavalier Club, fokkers en Marktplaats op aan en zal desnoods gerechtelijke stappen ondernemen om het fokken en verhandelen van cavaliers te laten verbieden.

In *Uitgesproken Vara* was een vooraankondiging te zien met een korte reportage over de rashonden en een interview met staatssecretaris Bleeker. Door de activiteiten van Dier&Recht is de rashondenproblematiek in één keer ook bij het grote publiek duidelijk geworden.

2.3. **Plastic**

Dier&Recht heeft in het kader van proefprocessen besloten om ook eens buiten de wereld van het dierenwelzijn te kijken en wel bij plastic zwerfafval dat een desastreuze invloed heeft op het leven van veel dieren (en mensen). Aan ir. Anton Kiewiet werd opdracht gegeven voor een onderzoek, waarvan de kern hieronder is geformuleerd:

Kunststofverpakkingen zijn (mondiaal) een groot probleem. Dit blijkt onder meer uit het schijnbaar onoplosbare probleem van het zwerfafval in onze leefomgeving en de natuur, het vele plastic dat teruggevonden wordt in de magen van vogels en zeezoogdieren en de plastic soep in de zeeën en oceanen. Het doel van dit rapport is een overzicht te bieden van de effecten van het vrijkomen van grote hoeveelheden plastic verpakkingen op milieu, mens en dier. Daarnaast worden in het rapport de belangrijkste maatregelen om de schadelijke

effecten van plastic te voorkomen besproken en wordt een analyse gemaakt wie hiervoor verantwoordelijk is.

Per jaar komt er zo'n 100.000 ton zwerfvuil in onze leefomgeving. Door de slechte afbreekbaarheid hoopt zich naar schatting 100 miljoen ton plastic afval op in zeeën en oceanen. Zwerfvuil zorgt voor veel ergernis bij de burgers. De kosten van het opruimen van het zwerfafval in Nederland bedragen naar schatting zo'n €250 miljoen per jaar. Deze worden uit de algemene middelen betaald. Ondanks verschillende beleidsprogramma's is de hoeveelheid zwerfvuil in Nederland de afgelopen jaren niet aantoonbaar verminderd.

Kunststofverpakkingen die gemaakt zijn van fossiele grondstoffen veroorzaken een uitstoot van veel CO₂. Hoogwaardig hergebruik van kunststofverpakkingen via statiegeld bespaart naar schatting 1400 kiloton CO₂. Laagwaardig hergebruik via inzameling van plastic van huishoudens levert geen CO₂ besparing op.

Het beleid en de wetgeving over verpakkingen is weinig effectief gebleken. Omdat de doelstellingen over hergebruik van de kunststofverpakkingen steeds niet konden worden gehaald zijn ze in de loop der jaren verschillende keren naar beneden bijgesteld. De doelstellingen voor kleine flesjes en zwerfvuil zijn onder druk van het bedrijfsleven helemaal verdwenen.

Statiegeld, al dan niet in combinatie met een verpakkingenbelasting, is de meest effectieve maatregel om het hergebruik van verpakkingen te stimuleren en de hoeveelheid zwerfvuil te verminderen. De retourpercentages, de kwaliteit van het recyclaat en de positieve milieueffecten zijn bij statiegeld op plastic flessen bijzonder hoog. Hergebruik via de inzameling van kunststofverpakkingen heeft een laag retourpercentage en de positieve milieueffecten zijn gering. Invoering van statiegeld zorgt voor een verlaging van de totale maatschappelijke kosten. Dit komt vooral door een forse besparing op de kosten voor het opruimen van zwerfvuil.

Het bedrijfsleven voldoet niet aan de wettelijke verplichtingen om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal tot een minimum te beperken. Uit onderzoek blijkt dat, bij een zelfde inhoud, veel soorten flesjes zwaarder zijn dan noodzakelijk. Uit de evaluatie van de verpakkingenbelasting in Nederland blijkt dat door de lage tarieven de belasting weinig effectief is.

De algemene conclusie uit dit rapport is dat, na afweging van alle belangen, statiegeld verreweg de meeste voordelen en de minste nadelen biedt. Tegen statiegeld pleit enig efficiencyvoordeel voor het bedrijfsleven en gemak voor de consument. Voor statiegeld pleiten algemene belangen als klimaatverandering, dierenwelzijn, een schoon en gezond milieu, volksgezondheid en financiële belangen van gemeenten en burger.

De supermarkten hebben een belangrijke rol gespeeld om het invoeren van statiegeld op kleine flesjes tegen te houden. Gemeenten en allerlei NGO's zijn voor invoering. Uit enquêtes blijkt dat burgers ook voorstander zijn. Invoering van statiegeld in het buitenland leidt vrijwel unaniem tot enthousiaste reacties.

Het rapport biedt goede mogelijkheden voor een proefproces tegen met name retailers waarbij aangevoerd zal worden dat het niet invoeren van statiegeld onrechtmatig is ten opzichte van de Stichting Dier&Recht en ten opzichte van de door haar behartigde belangen.

Er wordt in deze samengewerkt met o.a. het recyclingnetwerk, een organisatie die een rechtszaak ook mee wil financieren.

2.4. **Halal**

In 2010 bracht Dier&Recht een rapport uit onder de naam “Vlees eten in de Islamitische traditie”. Het rapport gaat uitgebreid in op de religieuze achtergronden van het houden van dieren en met name vee in de islamitische wereld. Dit onderzoek van Stichting Dier&Recht leverde op basis van bronnen, variërend van de Koran tot en met interviews met (Amsterdamse) moslims, een eerste bijdrage aan een beter begrip van ‘halal’.

Niet veel mensen associëren dierenwelzijn met de islam en dat is ten onrechte. Op talrijke plaatsen in de Koran en andere islamitische geschriften worden de dieren met respect behandeld en beschermd. Zo is het verboden jonge dieren te scheiden van de moeder. Maar in de vleesindustrie gebeurt dit bij kalveren vrijwel altijd. Dieren mogen alleen gedood worden als er een noodzaak voor bestaat. Maar in de kippenindustrie worden miljoenen haantjes doorgedraaid. De manier waarop kippen geslacht worden voldoet in de praktijk volstrekt niet aan de eisen van de Koran. En ook mogen dieren volgens de Koran niet opgesloten worden, wat in de vee-industrie eerder regel dan uitzondering is. Alleen de manier waarop schapen en in mindere mate lammeren en koeien gehouden worden, zou halal genoemd kunnen worden.

Als consequent in lijn van de richtlijnen van de Koran wordt gehandeld, dan zouden moslims het grootste deel van het halal vlees in Nederland niet mogen eten. Dat geldt voor de kip bij KFC, maar ook voor het meeste vlees van de “islamitische slager” en voor halal vlees van AH en Jumbo.

In de aangevulde versie van het rapport “Vlees eten in de islamitische traditie” staan twee enquêtes waaruit blijkt dat het overgrote deel van de moslims vinden dat vlees afkomstig moet zijn van dieren die een goed leven hebben gehad. Bij beelden van de realiteit in de Nederlandse vee-industrie reageren veel moslims geschrokken. Een grote meerderheid concludeert na het zien van de beelden dat het gangbare halal vlees in Nederland, eigenlijk helemaal geen halal genoemd zou mogen worden. Die mening wordt gedeeld door tal van islam deskundigen. EénVandaag besteedde uitgebreid aandacht aan het rapport en aan de enquête.

Dier&Recht neemt als dierenwelzijns deskundige organisatie deel aan besprekingen, onder andere met het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO), andere islamitische organisaties en bij het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) dat een nieuwe Europese norm voor halal wil samenstellen. Het CMO, de grootste koepelorganisatie voor moslims, heeft bij herhaling haar grote waardering uitgesproken voor de werkzaamheden van Dier&Recht en met name voor de kwaliteit van het rapport.

Met CMO is gesproken over het creëren van een nieuwe vorm van halal: halal modern zou een nieuwe maatstaf moeten worden voor de (diervriendelijke) omgang van moslims met vee. Dit betreft in eerste instantie de ruim 1 miljoen moslims in Nederland, maar er zijn ook kansen in de rest van Europa en de wereld.

Voor meer informatie zie: ‘Halal als keurmerk voor goed dierenwelzijn’ in ROAR nr. 32.

2.5. Kippenslacht

In 2006 werd voor de Tweede Kamer een hoorzitting georganiseerd over het bedwelmen van kippen voor de slacht. Dit leidde tot een uitgebreid wetenschappelijk onderzoek (“Elektronisch verdoven van pluimvee: *een evaluatie van de praktijk situatie in Nederland: onderzoek naar elektrisch alternatieven*”, Hindle, V.A. et al. 2009) en de conclusie van minister Verburg dat in Nederland en Europa de wetgeving met betrekking tot het bedwelmen van kippen zal moeten veranderen. De kippensector en de overheid stellen zich nu serieus ten doel snel met verbeteringen te komen. Op 14 september 2009 is een wijziging in de ‘Regeling doden van dieren’ aangebracht met betrekking tot de stroomsterkte en de daarbij horende frequentie waarmee pluimvee bedwelmd dient te worden.

ASG voert onderzoek uit naar de welzijnsaspecten van twee alternatieve bedwelmingsmethoden. Met de sector is overeengekomen dat één jaar na het bekend worden van de resultaten van dit onderzoek alle huidige waterbadverdoevers in de bij Nepluvi aangesloten pluimveeslachterijen zullen zijn vervangen. Het was voorzien dat de huidige elektrische waterbadmethode per 1 januari 2011 uitgefaseerd zal zijn. Helaas is dit niet gelukt. Dier&Recht houdt via de Nepluvi de vinger aan de pols in de hoop dat een doorbraak bij innovatieve (“humane”) dodingsmethoden met individuele elektrische verdoving er snel zal komen; naar verwachting wordt dit eind 2011, mogelijk 2012. Maar als deze innovatie doorzet dan betekent dit voor honderden miljoenen dieren per jaar een beter einde. Ook hier zijn mogelijkheden bij de rest van Europa en wereldwijd.

In 2010 werd begonnen met een lobby bij supermarkten om deze bewust te maken van de problematiek. Er werd een uitgebreide brief aan alle supers gestuurd met informatie over het slachten van kippen en met de nadruk op het feit dat de meest gebruikte slachtmethode in feite illegaal is. Deze brief vormt de opmaat voor een vervolglobby die ingezet gaat worden zodra de nieuwe “humane” slachtmethode in productie is; eventueel zal deze lobby ondersteund worden door gerechtelijke stappen.

2.6. Dode Dieren campagne: Massale sterfte van varkens op de boerderij

Stichting Dier&Recht heeft samen met Varkens in Nood aandacht besteed aan de jaarlijks ruim 3,5 miljoen varkens die vroegtijdig sterven op de boerderij. Deze hoge sterfte is een direct gevolg van de leefomstandigheden op de boerderij.

Deze cijfers kwamen aan het licht na uitgebreid onderzoek door Stichting Dier&Recht en Varkens in Nood. Hierbij werd vooral gebruikt gemaakt van jaarrapporten van destructiebedrijf Rendac. De cijfers en spraakmakende beelden werd breed door de media

opgepakt. Kamervragen volgden en voormalig minister Landbouw Gerda Verburg sprak de sector aan op haar verantwoordelijkheid de biggensterfte te verminderen.

Niet lang daarna werd Stichting Dier&Recht benaderd door een sympathisant die in een kadaverton twee levende biggen aantrof. Ze heeft hiervan beelden gemaakt. Deze beelden werden verspreid door Stichting Varkens in Nood. Stichting Dier&Recht deed aangifte namens de sympathisant.

Tegen het O.M. werd een artikel 12 procedure gestart bij het Gerechtshof Den Haag, welke procedure verloren werd. Met name werd aangegeven dat de boer artikel 36 Gwvd niet had overtreden omdat er geen opzet in het spel was; aangezien artikel 36 geen opzet vereist, was dit een zeer onbevredigende uitkomst. Zie ook: "2.12. Aangiften, procedures en bezwaren".

2.7. **Hongerrapport**

In de zomer van 2010 publiceerden Dier&Recht en Varkens in Nood een schokkend rapport over honger bij productiedieren: 'Kiloknallers op hongerdieet'. In dit overzicht van wetenschappelijke literatuur over voedselproblematiek bij productiedieren, wordt geconcludeerd dat jaarlijks 20 miljoen varkens, kippen en koeien lijden door te veel, te weinig of eenzijdig voedsel. Ruim 7 miljoen kippen en bijna een miljoen fokvarkens worden op een chronisch hongerdieet gezet. Zonder voedselrantsoen zouden ernstige gezondheidsproblemen ontstaan. Dit omdat de dieren dusdanig op snelle groei gefokt zijn, dat hun gestel het niet meer aan kan. Het recht van dieren op voldoende en geschikt voedsel is vastgelegd in de wet, maar wordt door de industrie structureel genegeerd.

2.8. **CDON en de Wet dieren**

Dier&Recht speelt via Noor Evertsen een belangrijke rol in de discussies binnen de Coalitie Dierenwelzijnsorganisaties Nederland (CDON) over de nieuwe *Wet dieren*. Noor zit in de werkgroep die de voorstellen van het ministerie becommentarieert en van suggesties voorziet. Zo heeft de CDON de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 een eigen Algemene dierenbeschermingswet overhandigd. Inmiddels is het wetsvoorstel in de Eerste Kamer aangenomen. GroenLinks, SP, Fractie-Yildirim en Partij voor de Dieren hebben tegengestemd.

Begin 2010 heeft de CDON-werkgroep de Eerste Kamer een brief gestuurd over de nadere invulling van het begrip 'sentience'.

In het voorjaar van 2010 werden de eerste conceptbesluiten op grond van de Wet dieren ter consultatie voorgelegd aan de 'stakeholders': het Besluit houders van dieren, het Besluit dierlijke producten en het Besluit diergeneeskundigen. Op met name het eerstgenoemde besluit heeft de CDON zeer kritisch gereageerd. Noor heeft een voorlichtingsbijeenkomst, georganiseerd door het ministerie, bijgewoond en daarna de reactie aangescherpt. Daarnaast heeft Dier & Recht, samen met Patricia Beekelaar van Varkens in Nood en Jan Hooimeijer van Stichting Papegaai, een afzonderlijke reactie ingezonden over de leeftijd waarop jonge dieren van hun ouders gescheiden mogen worden.

Noor wordt door coalitiegenoten ook regelmatig geraadpleegd over juridische of wetstechnische kwesties.

In CDON-verband heeft Dier&Recht zich tevergeefs uitgesproken tegen de voorgenomen samenvoeging van het voormalig Ministerie van LNV met Economische Zaken tot het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (ELI).

2.9. Eenzame papegaaien project

In het voorjaar van 2010 werden de eerste drie concept-besluiten (algemene maatregelen van bestuur) ter nadere invulling van de *Wet dieren* vrijgegeven. Via een zogenaamde internetconsultatie werd iedereen in de gelegenheid gesteld te reageren. Noor Evertsen heeft meegewerkt aan het bijzonder kritische commentaar van de CDON (minus de Dierenbescherming) op het *Besluit houders van dieren* en met andere vertegenwoordigers van CDON een informatiebijeenkomst van het ministerie bijgewoond.

Daarnaast heeft Noor namens Dier&Recht, voor de gelegenheid ondersteund door Patricia Beekelaar van Varkens in Nood en in samenwerking met Jan Hooimeijer van (o.a.) Stichting Papegaai, een uitgebreide reactie geschreven over artikel 1.18 van het concept, 'Scheiden van honden, katten, konijnen en apen' (dat wil zeggen, het scheiden van de jongen van het ouderdier/de ouderdieren op of voor een bepaalde leeftijd).

Sindsdien is niets meer van de concepten vernomen – waarschijnlijk zal een aangepaste versie in het najaar van 2011 de Tweede Kamer bereiken en gaat de volgende ronde van kritiek in.

2.10. Bijdrage website carodog

Noor Evertsen heeft in samenwerking met Tanja de Vette en met medewerking van (vrijwilligster/student rechten UU) Marloes van Rossum voor Nederland de enquête van *Vier Pfoten* ingevuld over zwerfhonden en de juridische situatie van dieren in het algemeen. Zie hiervoor: www.carodog.eu.

In samenhang hiermee werd op zondag 3 oktober 2010 in Brussel een bijeenkomst belegd van een aantal Europese (inclusief Zwitserse) juristen op het vakgebied dier en recht, met de bedoeling een netwerk op te richten en het Europese beleid (en mogelijk de regelgeving) ten aanzien van met name gezelschapsdieren mede vorm te geven. Noor Evertsen heeft aan deze bijeenkomst deelgenomen.

Door persoonlijke omstandigheden van de initiatiefneemster (dr. Marlene Wartenberg) zijn de plannen helaas in de kiem gesmoord. Noor verleent nog wel af en toe hand- en spandiensten voor de site, zoals het updaten van de nationale gegevens.

Een internationaal netwerk, waarvoor ongeveer tegelijkertijd het initiatief werd genomen door een aantal Amerikaanse en Australische animal lawyers/advocates, hoogleraren en/of organisaties, bevindt zich nog in de opstartfase.

Door de beperkte financiële en personele middelen van Dier&Recht is het helaas niet mogelijk, het gebrek aan universitaire belangstelling voor het vakgebied in Nederland te compenseren.

2.11. Juridisch vakblad ROAR

In 2010 zijn 5 afleveringen verschenen (de nummers 28 tot en met 32). Naast 13 kortere berichten bevatten deze nummers 12 annotaties, 4 achtergrondartikelen en 7 opiniestukken, waartoe wij ook boekbesprekingen rekenen.

Vaste auteurs zijn Yvonne van Kessel, Sandra Klok, Emma Milewski en hoofdredacteur Noor Evertsen. Coördinator Tanja de Vette droeg een paar keer een artikel bij. Ed Destrée en Erno Eskens leverden een boekbespreking en Rob Bijlsma stond ons zoals altijd graag toe, het jaarlijks overzicht van de vervolging van roofvogels in Nederland over te nemen.

Op de site www.lawandroar.nl werd verder het overzicht van relevante Nederlandse jurisprudentie bijgehouden. Wellicht ten overvloede kan hier nog eens opgemerkt worden dat ROAR de enige actuele en algemeen toegankelijke bron¹ vormt voor de (gepubliceerde) jurisprudentie op grond van de *Gezondheids- en welzijnswet voor dieren* en (middels korte samenvattingen of min of meer uitgebreide annotaties) een analyse daarvan.

We worden ook regelmatig door zusterorganisaties geraadpleegd over juridische c.q. procedurele kwesties.

ROAR heeft een vrij constant aantal abonnees, ongeveer 1800. Via deze abonnees vindt vaak verdere verspreiding plaats binnen organisaties; het aantal mensen dat ROAR ontvangt ligt aanzienlijk hoger. Onder de abonnees bevinden zich particulier geïnteresseerden, (juridische) medewerkers op universiteiten en hogescholen, studenten, belanghebbenden bij ministeries, rechtbanken, handhavers zoals het openbaar ministerie, de Algemene Inspectie Dienst en Landelijke Inspectie Dienst, politici en dierenbeschermingsorganisaties. ROAR is voorlopig gratis. Abonneewerving voor ROAR gebeurt door elke maand e-mail adressen te verzamelen, deze aspirant-abonnees een proefnummer te sturen, met een maand later een herinnering.

2.12. Aangiften, procedures en bezwaren

In 2010 heeft Dier&Recht de volgende (juridische) activiteiten ondernomen:

- Wob-verzoek om kennisgevingen van buitenlandse autoriteiten met betrekking tot overtredingen van Nederlandse veetransporteurs in de periode 2010
Resultaat: informatie ontvangen.
- Wob- verzoek om beelden behorende bij het ASG rapport ‘verdoven van slachtvarkens met CO₂. LNV bleek niet in het bezit van deze beelden. Voortgezet onderzoek bij ASG leidde niet tot resultaat omdat ASG geen Bestuursorgaan is in de zin van de AWB.

¹ Vergelijkbare informatie die bij Sdu Uitgevers verschijnt is alleen toegankelijk voor betalende abonnees van de losbladige editie van de Gwwd.

- Hoger Beroep voor de Bestuursrechter inzake het vrijgeven van namen van veetransporteurs die overtredingen hadden begaan, werd glansrijk gewonnen. (In 2011 werd deze zaak voor de Raad van State helaas verloren.
- Zaak aanhangig gemaakt tegen stichting Vlees.nl en het Productschap vlees inzake misleidende informatie op de website vlees.nl; op 43 punten gelijk gekregen. Vlees.nl is in beroep gegaan.
- Inzake het niet vervolgen van een varkensboer die levende en zwaar gewonden biggen (met een vermoeden dat ze doodgeslagen moesten worden) in een kaderverton had gedaan, werd tegen het O.M. een artikel 12 procedure gestart bij het Gerechtshof Den Haag, welke procedure verloren werd. Met name werd aangegeven dat de boer artikel 36 Gwwd niet had overtreden omdat er geen opzet in het spel was; aangezien artikel 36 geen opzet vereist, was dit een zeer onbevredigende uitkomst. Zie ook: "2.6. Dode Dieren Campagne: Massale sterfte van varkens op de boerderij".

2.13. *Inspecties*

In 2010 werden geen inspecties uitgevoerd door medewerkers van Dier&Recht. De oorzaak is gelegen in het feit dat in 2009 besloten werd vanwege de kosten geen inspecties meer uit te voeren of althans deze alleen uit te voeren als er een grote slagingskans is om misstanden te onthullen.

In het kader van de 'dode dieren' campagne werd een verzoek tot vervolging ingesteld bij het Gerechtshof te Den Haag.

2.14. *Onderzoek door stagiaires*

Met zusterorganisatie Varkens in Nood werden verschillende studenten/studentes begeleid die zich bezig houden met de juridische aspecten van dierenwelzijn, o.a. bij het doorfokken van dieren en dieren die in eenzaamheid gehouden worden. Michelle Smit van Hogeschool Van Hall Larenstein heeft in haar stage onderzoek gedaan naar de grote aantallen varkens die overlijden op de boerderij.

2.15. **Conclusie**

Het jaar 2010 was een succesvol en zeer druk jaar voor Dier&Recht. Gerekend naar omvang en financiële middelen behoort Dier&Recht tot de meest succesvolle campagneorganisaties van Nederland. Dat blijkt uit de verhouding van de inkomsten van donateurs in verhouding tot het aantal campagnes en andere activiteiten.

Namens het bestuur van Dier&Recht,

Mr. Hans Baaij
Amsterdam, 03-11-2011

3. Jaarrekening 2010 en begroting 2012

3.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
<u>Vlottende activa</u>		<u>Reserves</u>	
Overige vlottende activa	539	Continuïteitsreserve	15.642
Liquide middelen	25.298		
<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>25.837</u>	<u>Kortlopende schulden</u>	
		Overige en overlopende passiva	10.195
Totaal activa	25.837	Totaal passiva	25.837

3.2. Staat van baten & lasten

BATEN		LASTEN	
Machtigingen	1.644	Personeel overig	1.301
Giften	368	Kantoorkosten	811
Vergoedingen	1.260	Campagnekosten	13.691
Rente	539		
Incidentele baten	1.441		
<u>Totaal baten</u>	<u>5.252</u>	<u>Totaal lasten</u>	<u>15.803</u>
		<u>Saldo verlies</u>	<u>10.551-</u>